

Pasakos augimui

Asmenybės ugdymo užsiėmimai

PASAKŲ IŠŠŪKIS 2019

KALADE PAVERSTAS JAUNIKAITIS

ienas našlys, gyvenąs su trimis dukromis mažoj pirkelėj, sykį labai sunkiai susirgo. Nusiminusios mergaitės puolė šen, puolė ten, bet niekas nieko negalėjo padaryti — ligonis ėjo vis silpnyn. Tada jų namų geroji dvasia — nykštukas joms pasakė, kad jų tėvą gali išgelbėti tik vanduo, pasemtas iš užžėlusio šaltinio miške. Ligonis žinojo apie tą šaltinį. Mat, plačiai ėjo kalbos apie gydomąją to šaltinio vandens galią, tačiau tuo vandeniui dar niekas nesigydė, nes kas tik prie

šaltinio prieidavo, turėdavo kaip mat bėgti atgal, — kažkokios šmėklos imdavo gąsdintis. Taigi trys dukterys irgi bijojo ten eiti. Tačiau tėvo sveikatai menkstant ir jam pačiam vis kalbant, jog tasai vanduo veikiausiai padėtų jam atsigauti, vyriausioji duktė pagaliau tarė:

— Tėveli, kas bus tas, rytoj aš einu parnešti šito stebuklingo vandens.

Ir nusiminusi, būkštaudama ji išėjo į mišką. Prasibrovusi per tankmę, mėgina semti iš to šaltinio vandens. Tik staiga, nors aplink nieko nesimatė, ji išgirsta paslaptinę nemalonų balsą:

— Neduosiu nė lašelio, jeigu nepasižadėsi tekėti už manęs...

Vyriausioji duktė, tat išgirdusi, prapliupo kvatotis ir, nė žodžio neta-rusi, nuėjo sau, o namie tėvui pasakė, jog šaltinis taip apžėlęs, kad net prieiti prie jo neįmanoma.

— Tada aš pamėginsiu savo laimę, — sako vidurinė duktė.

Jai atsitiko taip pat, kaip ir vyriausiajai. Ji irgi atstūmė šmėklos pasi-piršimą ir sugrįžo namo be sveikatos vandens. Dabar atėjo eilė jauniausiajai ir dailiausiajai — Maženikai. Prieina mergaitė, linksmi šypsodamasi, prie apžėlusio šaltinio, semia vandenį ir girdi malonų, pasitikėjimą žadinantį balsą:

— Jeigu pasižadi tekėti už manęs, semk, kiek nori!

Padrąsinta tokio malonaus balso, mergina, net nepagalvojusi, atsakė:

— Gerai. Sutinku eiti už tavęs...

Atsigėręs stebuklingo vandens, tėvas pajuto, kad skausmai regimai mažta.

Kitos dienos vakarą kažkas baladojasi į duris ir sako:

*Tuk-tuk-tuk į duris,
Gal miela atidarys?
Vakar man pasižadėjo,
Kai vandens pasemt norėjo...*

Maženka suvirpėjo, išgirdusi tą patį malonų balsą, ir be jokios baimės atidarė duris. Į pirkią įvirto apglitusi kaladė. Maženka pažvelgė į ją maloniai, su užuojauta, padėjo įeiti į vidų. O kai kaladę palytėjo ranka, nuo mergaitės skaistaus žvilgsnio nukrito ant grindų šlapia žievė ir medis. Kaladės vietoj stovėjo dailus, šviesiaakis jaunikaitis, už bausmę paverstas kalade ir panardintas užžėlusiam šaltiny.

Jiedu pamilo viens kitą iš pirmo pažvelgimo. Jaunikaitis kas vakarą ateidavo pas jauniausiąją našlio dukterį, ir iki dvylikos nakties abu džiaugdavosi. Išmušus dvyliktai, jis užsidėdavo apglitusį medžio luobą ir grįždavo į užžėlusį šaltinį kentėti sunkios savo kančios. Jis tik prašė Maženkos neišduoti paslapties, mat, netrukus turėjo baigtis šita jo lemtis. Ji pasižadėjo niekam nė žodeliu neprasitarti apie tai. Tačiau piktos ir pavydžios seserys iš pat pradžių tą paslaptį sužinojo. Žiūrėdamos pro rakto skylutę, jos negalėjo atsigėrėti jaunikačio gražumu ir kasdien vis labiau pavydėjo Maženkai.

Pamačiusios, kad jaunikaitis, prieš įeidamas į kambarį, savo luobą pasideda ant suolo, pavydžios seserys jį sykį pastvėrė ir sukūreno. Išmušus dvyliktai, visas namas suskambo nuo Maženkos aimanų ir verksmo.

— Kas paėmė mano sužadėtinio apdarą?

Jaunikaitis, matydamas mergelės sielvartą, giliai atsiduso ir tarė gailiu gailiu balsu:

— Man iki laisvės tetrūko tik septynių dienų, o dabar vėl reikės septynerius metus kalade būti. Sudie, Maženka, lik sveika!

Ir kūkčiodamas dingo nakties tamsoj.

Ilgai nesulaukdama jokios žinios, Maženka sako:

— Einu ieškoti savo mylimojo.

Pirmiausia paprašė savo bateliams pakalti geležinius puspadžius.

— Vaikščiosiu jais tol, kol užtiksiu savo mylimojo pėdas.

Taip pat paprašė nukaldinti geležinę lazda.

— Ramstysiuos ja tol, kol ji nuves pas mylimąjį.

Ir paprašė kalvio nuliedinti varinį katilėlį.

— Verksiu tol, kol ašaros ims tekėti per kraštus.

Su geležimi pakaustytais batais, pasiramsčiuodama geležine lazda ir rankoj nešdamasi varinį katilėlį ašaroms, mergelė patraukė į platųjį pasaulį.

Slinko valandos, dienos, mėnesiai, o Maženka, be atvangos vis ėjo ir ėjo. Užtikusi girios glūdumoj nuošalią pirkele, pasibeldė į duris ir paprašė nakvynės.

— Mano vaikeli, — sako senutė nuo tarpdurio, — negaliu tavęs priimti. Čia Mėnulio būstas. Aš jį sergsčiu. Kai Mėnulis sugrįš iš darbo, savo šviesa persmelks viską, kiekvieną kampelį.

Tačiau mergelė taip jos prašė, kad senutė pagaliau nusileido ir ją priėmė.

— Kas ten miega užpečky? — paklausė Mėnulis, grįžęs pailsėti po nakties triūso.

— Čia viena mergelė, einanti per pasaulį geležinpadžiais batais ieškoti savo mylimojo. Gal tu, Mėnuliuk, jį matei kur nors?

— Ne, niekur nemačiau, bet tegu šita mergaitė, avinti geležinpadžiais batais, eina toliau. Už šimto mylių nuo čia gyvena mano vyriausioji sesuo Saulė. Gal ji žinos ką daugiau.

Jau gerokai priverkusi ašarų į varinį katilėlį, patraukė Maženka pas Saulę. Beldžiasi į jos spinduliuojančią pirkią girių tankmėje.

— Kas ten?

— Tai aš, Maženka, einu ieškoti savo mylimojo. Gal priimsit mane pernaktvoti?

Senutė, Saulės sergėtoja, griebėsi už galvos.

— Kaip tu čia atsidūrei, mergele? Čia nei paukštis neatskrenda, nei Mėnulis nežvilgteli, nei vėjas neužpučia.

Maženka sako:

— Jau geležinę lazda nudilinau, geležinius padus nunešiojau ir katilėlį ašarų priverkiau...

Nusileido Saulė ir sugrįžo namo.

— Sakyk, sergėtoja, ką čia apnakvydinai?

lais atsikapstė iki tos vietos, mat, geležiniai puspadžiai jau buvo nukritę, o geležinė lazda taip sudilusi, kad ja nebeįmanoma buvo pasiremti. Tik variniam katilėly trūko keliolikos ašarų, kad jis būtų sklidinas.

Šią akimirką ji suprato, jog nevalia pasiduoti nuovargiui, kai jau beveik pasiekusi tikslą. Tad susiėmė iš paskutiniųjų ir kiek pajėgdama sušuko:

*Tuk-tuk-tuk atsidaryki,
Man malonę padaryki,
Nes mielam pasižadėjau,
Kai vandens pasemt norėjau.*

Kai Maženkai nusirito paskutinės ašaros, auksinė skrynia atsivėrė. Iš jos išėjo mylimas bernelis ir paprašė Maženkos rankos. Ir nuo to laiko gyveno juodu laimingai. Ir dar tebegyvena. Ir gyvens dar daug daug metų, iki pat pasaulio pabaigos ir po pabaigos!

— Čia yra Maženka, jinai ieško po visą pasaulį savo mylimojo. Gal, Saulele, matei jį kur nors?

— Ne, nemačiau. Gal kartais mano pusbrolis žvarbus Šiaurys ką žino apie jį. Jis gyvena už šimto mylių. Gal jis ir atpūstų iš kur nors tai Maženkai mylimąjį.

Žvarbusis Šiaurys paleido į darbą savo apledėjusias dumplės, ir pakilo nuožmus vėjas. Nuo Baltijos iki Karpatų siautėjo vėtros, kalnus, miškus, upes apsuko, išimetė į ramius Odros slėnius, abi Nysas iš krantų varė, išnaršė Ščecino uostą, kiekvieną kampelį išgairino, tačiau Maženkos mylimojo nebuvo niekur nė kvapo.

— Žinai ką? — sako Šiaurys, kai grįžo nuilsęs pas savo sergėtoją. — Tegu ši tavo Maženka eina dar šimtą mylių, pas mano jaunesnįjį brolių. Tegul nebūkštuoja, jis visuomet šypsosi, pučia labai švelniai, jo vardas Pietys. Kai buvo mažas, mes jį vadinome Zefiriuku.

Jau geležinpadžiai batai vos besilaiko, jau net geležinė lazda sulinko, o Maženka vis eina ir eina, kol nusigavo pas Pietį ir puolė jo maldauti paspirties. Pietys vėjas negaišdamas kibo į darbą. Išpūkstė skersai išilgai visą Afriką, išnaršė Arabijos dykumas, nupleveno net ten, kur pikti grifai lakioja, o žmonių griaučiai, išdžiūvę nuo kaitros, rodo karavanams kelią. Jis nuo Raudonosios jūros per Tibetą ir Gobio dykumą nulėkė net iki Gerosios Vilties iškyšulio, tačiau niekur nieko nepešė. Pasitelkė tad jis į paspirtį labai sumanų pusbrolių, gebantį kiekvienam priešui akis smėliu užžerti. Jo vardas Sausvėjis.

Tasai sausas, užaujęs, labai nemalonus vėjas gerai nusimanė, kas dedasi tose vietose, kur jo draugai nesilankydavo, vengdami nuožmių dykumų. Tik Sausvėjis dažnai užsukdavo į neprieinamus, žmonėms nė iš tolo nepažįstamus Juodojo žemyno plotus vidur Afrikos.

Ilgai abudu naršė, kol pagaliau vidur Afrikos, neižengiamose džiunglėse, užtiko urvą, kur dar niekad nebuvo prasigavęs nei Saulės, nei Mėnulio spindulys. Jame buvo labai tvanku, joks vėjas ten neužpūsdavo. Ir ten, auksinėj skrynioj uždarytas, sėdėjo Maženkos bernelis.

Dailusis jaunikaitis, šitiek prikentėjęs užžėlusiam šaltiny, dėl nedorųjų Maženkos seserų piktadarystės galėjo dabar, uždarytas tvankioj auksinėj skrynioj, kaip mat pražūti.

Pietys ir Sausvėjis norėjo bereginti tą skrynią išlakdinti į orą, tačiau niekaip neįstengė šito padaryti, tad pasišaukė Maženką. Ji vargais nega-